

Matth. vi, 7 : Orantes nolite multum loqui. Nam, ut S. Augustinus, isthæc verba explicans, ait: *Non est hoc orare in multiloquio, si diutius oreter. Aliud est sermo multus, aliud diuturnus affectus... absit ab oratione multa locutio; sed non desit multa precatio. Ad Probam Epist. cxxi, c. 10.* Quocirca si dirigendæ sint personæ, quæ non exiguum precum numerum in se susceperunt, easque festinanter absque attentione et affectione deproperant, complendo potius præfixo earum numero, quàm inflammandæ cordis affectioni inlonta, Directorem hujusmodi excessum moderari, ac earum orationes ad tertiam, quartam aut quintam partem, prout magis opportunum judicaverit, reducere oportebit. Inculcandum iis tamen erit hanc precum aliàs dici solitarum multitudinem attentione compensandam, et paucas iis assignatas, commodè, cum applicatione, ac affectuum sapore recitandas esse, non instar rerum memorie mandatarum, sed quasi in corde nata ad linguam gradum fecissent. Invigilet autem Director, ne convenienter injuncta precum mensura absque justâ ratione unquam omittatur: Deo etenim, Mariæ virgini ac reliquis Sanctis, præ omni aliâ re constantiam et fidelitatem in assumptis obsequiis placere solent.

Monitum quintum. Præter attentionem, interiorè affectionem, constantiam, quæ precum vocalium sunt comites, Director etiàm ad exteriorè decentiam respiciat. Suadeat igitur discipulis ut preces flexis genibus recitare assuescant, aut situ saltem decenti, nec corpore incomposito: hoc siquidem Divinæ Majestati, quicum tempore nobis colloquendum est, hand dubiè displiceret. Redarguendî etiàm sunt discipuli, si precum vocalium tempore operi euidam exteriori manus admoveant; omnis etenim aliâ acclio Deo colloquentibus inconveniens reputanda est. In vitâ S. Ludgeri Episcopi, l. 1, c. 31; apud Surium, legimus, Sanctum hunc, cum nonnullis e suo clero iter facientem quodam mane ad ignem stetisse, præcibus canonicis recitandis intentum; cum Clericorum quidam observaret ascendentem ab igne fumum, non sine sacri Præstulis molestiâ, rectâ in ejus faciem tendere, sese inclinans fumantia ligna ab eâ parte removit ac oris flatibus flammam excitavit. Absoluto penso canonico, sanctus Antistes Clericum illum seorsim ad se vocatum acriter reprehendit, quòd sacras inter preces ignis animandî, disponendique causâ sese incurvaverit, plurimum dierum penitentiam pro culpâ hæc eidem injungens.

¶ Duo tamen diversi modi, quibus preces vocales fundi solent, hic distinguendi veniunt. Aliquando ex proposito, cum animo

orandi, præcibus vocalibus recitandis nos dedimus, uti contingit, eùm preces canonicas, corollam marianam; aut alia hujusmodi dicimus. Aliis autem temporibus, manuum operibus, aut aliis negotiis distenti mentis pie occupandæ causâ preces quasdam dicendas assumimus: prout Monachi antiqui e palma foliis sportas formantes, psalmis, hymnisque recitandis intenti erant, ne operibus illis mentem de se jam aliò abstrahere solitis, eorum spiritus dissiparetur. Illud jam, quod de operibus externis precum vocalium tempore vitandis mox diximus, de illo orandi genere intelligi volumus, quod primo modo fieri solet. Præcipuè autem corrigendi sunt penitentes illi, qui in precibus suis pigri, tardi et somnolenti esse consueverunt, ac, uti multis e populo christiano accidere solet, preces suas in serum vesperum differunt, tum verò semisomnes potius, quàm vigilantes negligenter peragunt. Hujusmodi orationes Deo parum, valde verò acceptæ sunt diabolo, qui eorum preces omni omnino succo privaturus, studiosè somnos ciere satagit.

Monitum sextum et ultimum, animas dono orationis a Deo ditatas concernit. Si hæc orationi se dantes interiorè se recolligi ac mentem suam in Deum elevari persentiscant, et hanc animi collectionem precum vocalium recitatione impediti videant, tunc oratio externa, nisi tamen præcepta sit, iis erit omittenda; uti docet S. Thomas: *In singulori oratione tantum est vocibus et hujusmodi signis utendum, quantum proficit ad excitandum interioris mentem. Si xerò mens per hoc distrahatur, vel qualitercumque impeditur, est a talibus cessandum.* 2, 2. Quæst. 83, art. 12 in corp.

§ 7.

MONITA PRACTICA CIRCA EXERCITIUM ET PRAXIM PRÆSENTIS DEI, AC CIRCA VARIOS HUIUS EXERCITII PERAGENDI MODOS.

Monitum primum. Hoc Dei præsentie exercitium a Directore non solum magni faciendum et multiformis commendandum, sed et in penitentibus profectus sui avidis assiduo nisu conatque promovendum est. Siquidem ipsâ meditatione non minus necessarium est; imò hoc exercitium meditationem necessitate sua quodammodo superat: meditatio enim subinde potest, ac etiam debet omitti. E. g. tempore gravium ægritudinum, aut negotiorum magni

momenti, quæ cum meditando usu conjungi nequeunt. Cùm divinæ præsentiae exercitium e contrario nunquam omnino intermitteri, sed inter ipsa opera, vel precibus jaculatoriis, vel propria incommoda afflictionesque Deo offerendo, vel reclam intentionem identidem renovandam semper continuari oporteat: imò morborum aut majoris momenti negotiorum tempore, illud magis frequentandum est ad supplendum scilicet defectum meditationis pro illis rerum adjunctis factu impossibilis. Demum meminerit Director, tantum interesse ut animæ in Dei præsentia stabiliantur, quantum refert ut ad Perfectionem perducantur.

Idque adeo verum est, ut Patres antiqui pluris forsân fecerint frequentiores animæ in Deum elevationes, quàm diuturnas orationes: arcibus enim ferventibus his ac sæpius repetitis acibus animam Deo uniri dicebant, et duplici quidem ex capite: primò quia actus hi immunes sunt tot mentis evagationibus, quibus prolixæ orationes abundare solent; secundò, quia non subjacent insidiis, quas satan occasione longiorum meditationum nobis struere solet. Ita scribit Cassianus, *Instit. monast.*, l. 2, c. 2. Ejusdem sententiæ fuit S. Joannes Chrysostomus, *Hom. de Fide Avæ*. Ex his tamen non sequitur intermittendas esse meditationes: quibus anima veritates æternas ponderando diu æquè ac opportunè Dei præsentia inhaeret: harum enim necessitatem superius demonstravimus. Sed id solummodo inferitur, præsentiam Dei, jaculatoriarum frequentia interdum conservandam, ad Perfectionem, non minis necessariam esse, quàm illam. Quamobrem Directores summâ curâ discipulis suis invigilare oportet, ut solitas inter occupationes mentem et cor in Deum frequenter elevent erigantque.

Monitum secundum. Circa modum Dei præsentiam pœnitentium animis implantandi Directori cautè procedendum, nec continuatio aut intentio actuum viribus naturæ et gratiæ superior est exigenda. Quapropter eum explorare oportet, qualiter constituta sit eorum oratio; hæc etenim ei regulam suggeret præsentia divinæ normam rite præscribendi. Si persona dono contemplationis instructa reperitur, exigi ab eâ poterit ut Dei præsentiam continuò, moraliter tamen loquendo, ob oculos habeat. Ita legitur de S. Bernardo in ejus vitâ, l. 1, c. 4: *Laboris tempore, et intus orabat absque intermissione exterioris laboris, et exterius laborabat sine jacturâ interioris suavitatis.* Si pœnitens autem dono orationis a Deo ditatus non sit, difficultatem in eâ potius experiatur, et multò magis si spiritus ejus desolatus sit et ariditatis affligatur, Dei præsentia sine intermissione inhaerere certè non poterit, absque violentâ

capitis intentione; nec absque periculo, sese ad exercitia spiritus inhabilem reddendi. Hinc ei nil aliud injungendum nisi conveniens mensura actuum, quorum ope dormitans spiritus identidem excitetur, ac ad Deum elevetur. Universaliter attamen loquendo, nemo unus eximendus est ab oblatione operum suorum exteriorum, sincera Deo placendi ejusque voluntatem adimplendi intentione: ut nec ab emittendis in cœlum nonnullis affectibus, precum præsertim jaculatoriarum ope: hoc etenim neque ipsis agrotis, quantumvis gravibus oppressi malis decumbant, detrimento esse potest. Notandum autem Directori, personis phantasie debilibus, feminis præcipuè, nequaquam conducere, si in Dei præsentia per viam imaginationis procedant; tum quia potentia hæc faciliè hoc modo vitari potest; tum quia, si rebus sensibilibus mente nimium intenta sint, periculum incurrunr, ne falsis visionibus decipiantur.

Monitum tertium. Si pœnitens mentis evagationibus obnoxius sit, ac Dei memoriam interdum facili negotio perdere soleat, variæ Directori adhibende sunt industriæ, ut ad tam proficuum exercitium denuo reductur. Imponat ei ut animum suum pio quodam suspirio, aut brevi oratione ad Deum erigat, quiescunque horologii sonitu horæ signum dari audierit: ut manum nulli unquam operi admoveat, quin illud sincera Deo placendi intentione prius oblatum ierit: ut in locis, in quibus status negotia pertractanda, aut labores peragendi sunt, piam quandam imaginem Jesu crucifixi, aut beatissime Virginis habeat, ut ad earum aspectum, quasi ad suscitulum Dei præsentis memoria in ejus mente denuo evigiletur. Beatus Edmundus, Archiepiscopus Cantuariensis, semper secum ferebat parvam ex ebore statuam, circa quam vitæ et mortis Christi mysteria descripta apparebant, ut viva horum memoria inter multa negotia continuò oculis observaretur. Deus ipse eodem artificio cum populo hebræo usus est. *Loquere filiis Israel*, inquit ad Moysen, *Num. xv, 38, et dices ad eos ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum, ponentes in eis vittas hyacinthinas, quas cum viderint, recordentur omnium mandatorum Domini.*

Monitum quartum. Quodsi verò Director, etiam adhibita quavis industria, a discipulo suo obtinere nequeat ut inter opera mentem dissipantia sæpius animum suum ad Deum referat; signo id erit sat manifesto, nequidem scintillam divini amoris, aut ullum spiritalis sui profectus desiderium in corde ejus succensum esse: amantium enim id est de amatâ frequenter cogitare, et deside-

rantium, idonea obtinendo fini media apponere. Præterea apertum erit iudicium, illum in actionibus suis aliud non querere, nisi seipsum; id est, vel propriam delectationem, vel utilitatem; vel luerum; vel honorem; vel exultationem; vel gloriam: ex his etenim consequitur, eum mentem suam utpote terrenorum hujuscemodi finium luto obscuratam, oppressamque ad Deum elevare non posse. Quapropter in hoc casu aliud non superest medium, quam ut non solum dictus Dei amor, sed et proprii profectus desiderium in eo excitetur, adhibitis nempe adminiculis, quæ per decursum hujus tractatus partim jam exposuimus, partim autem adhuc exposuimus ibimus.

§ 8.

MONITA PRACTICA CIRCA CONFESSIONIS FREQUENTIAM ET CONDICTIONES.

Monitum primum. Non approbanda est nimia quorundam conscientie iudicium parcitas in sacræ absolutione nonnullis præclara pietatis animabus impertiendâ. Ego in quendam incidi, qui nullam penitentium suarum, tenerimæ cæteropquin conscientie, integro semestri, sacræ absolutionis participem fecit, etsi eam interea ad sacrum epulum frequenter admitteret. Reperi etiam, qui integro Religiosarum Virginum cœnobio mense Eucharistica accumbere, ac pane angelorum sese reficere sæpe indulsit; raro tamen pro sacro tribunalis eas absolvit. Ego sane non penetror, unde Sacerdotibus his tantum sit animi, ut penitentium suorum animas privare audeant tam ingenti spirituali bono, quale illud est, quod in hoc mysterio, sacræ absolutionis ope, in animas dispensatur. Certum enim est animam ejus ope aut primâ exornari gratiâ, si eam perdidit, aut si eâ aliunde vestita jam sit, illius incremento locupletari. Unde lucrabitur, ad minimum, gradum quandam gratiæ sanctificationis, id est tantum, quantum sufficeret ad eam gloriam in cœlis beatam reddendam. Præterea recipit etiam per gratiam et sacro hoc mysterio in sese derivatam vires medicæ, ne in amentis culpas demum relabatur: *Est autem omnibus Sacramentis commune, ait Angelicus, quòd per ea exhibeatur aliquòd remediùm contra peccatum, per hoc, quòd gratiam conferant. 3 part. quest. 4, art. 63, art. 6, in corp.* Cur ergo animæ tantis privantur thesauris, quibus ditarentur, dummodo Sacerdos collatam sibi in spirituale earum commodum auctoritatem in eas exercere vellet.

Ad illi reponunt, sese ab impertiendâ sacræ absolutione du-

plici ex capite abstinere: primò dicunt, se in hujusmodi personarum accusationibus certam, et cui securè inniti possint, materiam non invenire: secundo aiunt, defectus, quorum istæ se reas agunt, esse modicos, et difficilis extirpationis, utpote in ipso temperamento et propensione nature fundatos. Unde dispositionem etiam in hisce Confessionibus requisitam, dolorem et efficacè emendationis propositum scilicet, in dubium vocant. In his consistunt eorum difficultates, quarum tamen fundamenta nullatenus subsistunt. Primum non subsistit; quia Theologi in eo conspirant, quòd idem omnino peccatum plurium absolutionum materia esse possit; ita ut penitentes, dummodo doceat ac se accuset de peccato quodam vitæ præteritæ, quale ipse iudex sacrè ei suggerere potest, jam exponat materiam sufficientem, in quam absolutio rite et cum fructu cadere potest. Scimus, S. Carolum Borromæum, S. Ignatium de Lojola, S. Franciscum Borgiam, et alios insignes Dei servos quotidie Confessionis mysterium sacrum obisse: hi singulis diebus absolutionis beneficium recipere: et tamen certum est, eos singulis diebus tales defectus non admisisse, qui absolutionis materia esse potuissent. Hinc de quâdam vitæ præteritæ noxâ sese accusantes, de substantiâ, aut, ut cum Theologis loquar, de valore Sacramenti securi reddebantur, et tenerimas simul conscientias emundabant modicis illis imperfectioribus, quibus tanquam homines quotidie contaminabantur. Similes itaque ideas de Sacramenti hujus ministerio Directorem sibi formare oportet.

Æquè parum soliditatis secunde difficultati inest, cum Theologi dicant, tam Confessionem quam absolutionem debiti roboris, ac legitimam esse, dummodo penitens de uno ex venialibus, de quibus se accusat, efficaciter doleat, licet aliud quoddam ob ingens, in quo se constitutum videt, relahendi periculum tantâ efficacitate non detestetur: in noxis enim levibus una aliqua, cujus verè nos penitet, sacræ absolutionis materiam certam subministrat, et alia, cujus sufficiens penitentia non datur, fructum non impedit: nam sicut ad eam aperiendam sub gravi non astringimur, ita neque ad dolorem de et accipiendum obligati sumus. Quapropter Directores penitentes suos inducere studeant, ut semper se accusent de uno aut pluribus etiam præteritæ vitæ peccatis, de his præsertim, quæ aliunde jam odio habent, et repetere non amplius assolent. In tali casu jam veri doloris de hujuscemodi culpis dubium superesse non potest. Et hinc etsi quoad alios modicos defectus, quos interdum admittunt, sufficiens, requisita dispositio deesset, absolutio tamen foret legitima, nec Sacramentum ulli nullitatis periculo exponeretur. Non latebat S. Bonaventuram, tyrones Religiosos, qui de nullâ aliâ re, quam de propriâ Perfessione cogitant, nec ulli alteri

negotio, quam spiritus exercitiis intenti sunt, peccata venialia voluntaria non admittere, bene verò in defectus illos, qui in natura temperamento radicantur, cadere solere: et tamen Sanctus ille quotidianam sacram Exomologesin eis persuadere non dubitavit, in *Reg. Novi.*, c. 3. Hinc et potest et debet absolvi, quicumque hujusmodi defectus in sacro tribunali aperit; dummodo predicatæ accedant cautiones. Propterea tamen non dixerim, penitentem, si pluribus diebus continis sacro epulo sit reficiendus, quotidie etiam sacro iudici se sistere, ac quotidie, si aliunde opus non sit, etiam absolutionem donari debere. Id solum dico, si inter unam et alteram sacram Communionem plures dies intercedant, ac absolutionis gratia penitente desideretur, eam illi negandam non esse, ne gratia sanctificantis augmento, et novis auxiliis, in sacro hoc mysterio ad defectuum emendationem concedi solitis, privatus maneat.

Monitum secundum. Nolet Director, faciles aures nullatenus præberi oportere animabus quibusdam meticulosis, quæ sibi de peccatis suis nullum dolorem concipere posse videntur; unde et vehementer affliguntur ac in graves angustias conjiciuntur, quotiescumque ad sacrum tribunal accedunt. Cum hujusmodi personis acturus, ob oculum habeat doctrinam Angelici omnium Theologorum consensu approbatam. *In contritione aut, est duplex dolor: unus est in ipsâ voluntate, qui est essentialiter ipsa contritio, quæ nihil aliud est, quam displicentia peccati præteriti. Alius dolor est in parte sensitivâ, qui causatur ex ipso dolore, vel ex necessitate nature, secundum quod vires inferiores sequuntur motum superiorum.* *Suppl. 3, part. quest. 3, art. 1 in corp.* Jam verò nos semper memores esse oportet, dolorem essentialem esse illum, qui a voluntate producit; et non hunc, qui in corde sine parte sensitivâ sentitur. Ille et non hic ad sacram Exomologesin est necessarius; sensibilis enim hæc displicentia aliud non est, quam mera quadam convenientia, consensusque cordis cum displicentiâ voluntatis, quem pro lubitu nostro habere non possumus: nam talem convenientiam, consensumque appetitus sensitivus non semper producit, cum hic appetitus ex iis sit potentis, quæ parti superiori animæ modò obediunt, modò pertinaciter reluctantur: uti bene notat idem Angelicus: *Non obedit affectus inferior superiori ad nutum, ut tanta, et talis passio sequatur in inferiori appetitu, qualem ordinat superior.* Et hinc sæpe contingit, ut voluntas serio doleat, nec tamen dolor ille sensui interiori imprimatur, aut in corde sentiantur: unde hujusmodi personæ dolere sibi non videntur, etsi veri doloris substantiæ nihil omnino desit.

Si videat itaque Director, a penitenti suo necessarium dolorem a Deo postulari, et ea, quæ suarum sunt partium, ad eum saltem in voluntate excitandum non negligere, uti et fixum sibi statutumque habere ad priora peccata non amplius redire: omni eum scrupulo angustiatque liberet, securumque reddat, dolorem quoad substantiam ei non deesse, etsi cor saxo durius esse sentiat. Præ omnibus autem invigilet, ut timidae hæc animæ doloris sui actus cum pace et quiete, sine violentiâ et angore elicere satagant. Hæc anxietates enim animam inquietant et impediunt, ne actus voluntatis cordi imprimantur: efficiuntque ut sensibiles affectus edominus inveniantur, quò majori sollicitudine queruntur. Præterea tristes hæc angustie in causâ sunt, quòd ipsi etiam actus voluntatis modo minus perfecto producantur: impediunt enim lucem, et motionem internam Spiritus sancti, utpote qui in aliis, quàm in quietis, serenitatis et tranquillitatis animabus operari non solet.

Monitum tertium. Sacra Confessio, ut Perfectionis adminiculum sit, debet esse integra ita, ut ad omnia, ad culpas etiam leves et modicas aperiendas extendatur. Ast in hac ipsâ narratione, ne excessus admittatur, conveniens præstans et prudentia in subsidium vocanda est. Dantur enim personæ spirituales vehementer præteritorum errorum penitentiam penetratæ, quæ in iis denovo exponendis nunquam saturantur; et quotidie, si eis permittitur, se de illis rursus accusare vellent. Has admoneri oportet, penitentiam, quæ præteriti temporis culpe delenda venit, in hoc non consistere. S. Thomas geminum penitentia genus distinguit, unum internam, alterum externam. Penitentia interna in dolore et displicentiâ admissorum defectuum est reposita: et hæc, ut ait Sanctus, semper conservanda, nec per totum vitæ decursum unquam intermittenda est. 3 part., q. 25, aliàs 8, art. 8, in *Corp.* S. Joannes Chrysostomus de internâ hæc penitentiam loquens ipsam asserit, eam scilicet perpetuam esse oportere. L. 2 de *Comp. cordis.*

Penitentia verò exterior est, ut pergit Angelicus, quæ quis exteriora signa doloris ostendit, et verbo tenus peccata sua confitetur Sacerdoti absolventi: et juxta ejus arbitrium satisfacit. Et talis penitentia non oportet, quòd duret usque ad finem vitæ, sed usque ad determinatum tempus, secundum mensuram peccati. Secundum has itaque doctrinas Directori procedendum erit, si ei animæ occurrant vehementer calparum suarum dolore penetratæ, ac novis identidem, et novis acutionibus eas delere desiderantes: has enim potius exhortari oportet ut sole coram solo Deo ad pedes crucifixi penitentia actus eliciant, ut in suis meditationibus et aliis

privatis orationibus dolorem frequenter renovent : utque interno rubori, profunda humilitati, ac intime ob admissas notas cordis afflictioni sedulo studeant, ac obsequi eas sacro iudici nunquam amplius aperiendi sollicitudine, posito tamen, quod eas, que ac in re ex parte ipsarum requiruntur, rite adimpleverint. Siquidem illud, et non hoc ultimum ad penitentiam pro tempore eis convenientem requiritur, ac illud præ hoc non solum ulteriori in spiritu progressui erit utilis, sed majorem etiam remissionum criminum securitatem præstat.

§ 9.

MONITA PRACTICA CIRCA VARIAS DIFFICULTATES QUÆ SACERDOTUM NONNULLOS A SUSCIPiendo SACRI JUDICIS MUNERE, AUT AB EJS ALIQUANDO SUSCEPTI CONTINUATIONE ABSTERRENT ET RETARDANT.

Monitum primum. Præcedenti capite suggesti Directori proficua quedam monita circa modum, quo alienæ Confessiones dirigende veniunt. Jam verò a propositi nostri scopo haud aberrabimus, si monitiones quasdam superaddamus circa modum sese ipsam dirigendi tam in suscipiendo sacro hoc penitentes audiendi munere, quam in eodem refrendo, enodatis simul difficultatibus quibusdam, que nos a tanti laboris ministerio abstrahere possent. Nonnulli e Sacerdotibus sacri iudicis officio ceteroquin apti omnis illud assumere renuunt, aut eidem jam assumpto, ac pro tempus aliquod jam portato humeros iterum subtrahunt, eo quod sibi satis habiles non videantur ad rite decidendos tot et tantos casus, qui in sacro tribunalis occurrunt, non solum circa materias scabras et diversas, sed etiam circa personas conditione, statu, moribus et naturæ inclinationibus vel maxime differentes : aut quod operatum effectum sperare non audeant in curandis tam gravibus et subinde insanabilibus etiam, quibus humana debilitas subjecta est malis. Hi verò animos sibi addant oportet, si sui eos Antistites, utpote in hujusmodi materiis iudicis competentes officio fungentes ad id muneris splos judicaverint : Deus enim Sacerdotibus purâ intentione mysterii hujus administrationi intentis peculiari quodam modo solet assistere : in discutiendis decidendisque difficultibus de se materiis, ac in assignatione mediiorum malis etiam insolitis convenientium, tam copioso eos lumine collustrans, ut extra hujus ministerii casum tantæ perspicaciæ esse nunquam possent. Audia-

tur, quantopere S. Augustinus propriæ experientie testimonio tales animet, ac exhortetur : *De me ipso*, inquit, *tibi testis sum, aliter et aliter me moveri, eam ante me catechizandum video eruditum, inertem, eivem, peregrinum, divitem, pauperem, privatum, honoratum, in potestate aliquâ constitutum, illum, et illum gentis hominem, illum aut illum ætatis, aut sexus : ex illa, aut illa secta, ex illo, vel alio errore venientem : ac pro diversitate motus mei sermo ipse procedit, et progreditur, et finitur, prout cuius scilicet conveniens fuerit. L. de Catechiz. rudib., c. 15.*

En quomodo Deus cognitiombus ad qualitates non minus, quam ad necessitates penitentium pro impetrandi auxilio accedendum adaptatis Ministros suos instruat. Nec hic mihi opponat Director, lumina hæc a Deo D. Augustino infusa esse, eo quod hic Sanctus fuerit, sese autem utpote peccatorum hujuscemodi nullatenus mereri. Siquidem auxilia, quæ Deus Ministris suis ad promovendum spiritale proximorum bonum largitur, de viâ ordinariâ, gratis gratis datis annumeranda sunt, quæ, ut S. Thomas, et cum eo communis Theologorum docet, pecuniare eas recipientis meritum non requirunt : cum non in utilitate aut ob meritum proprium, sed in commodum et emolumentum alienum potius tribuantur. Et hinc cum securum esse oportet, a Deo sibi, etsi ceteroquin malè merito, in ipsis occasionibus congruum pro sui ipsius æquè, ac aliorum regimine suppeditandum esse lumen.

Tum verò S. Augustinus ulterius assertit, præter lumina et motiones internas, quibus Deus ipse Rectores animarum dirigit, ipsam etiam charitatem magistrant, ac ducem esse, opportuna pro cuiusvis indigentia media suggerentem. *Et quia*, inquit, *cum eadem omnibus debeat charitas, non eadem est omnibus adhibenda medicina : ipsa item charitas alios pariter, cum alii infirmatur, alios curat edificare, alios contremiscit offendere, ad alios se inclinat, ad alios se erigit, alii blanda, alii severa, nulli inimica, omnibus mater.* Quibus S. Doctor innuere voluit, sacros Ministros a charitate interiori quodammodo dirigi, ita ut non solum oportune sese accommodet statui, qualitat, indoli, moribus, inclinationibus ac indigentis cuiuscumque : sed omnibus etiam utiles fiant. Hinc animis nullatenus cadant Sacerdotes ad cure animarum onus sustinendum habiles iudicari. Confident in Deo et induant viscera interioris charitatis : taliter enim munus suum cum aliorum emolumento non minus, quam cum proprio merito obibunt.

Monitum secundum. Alii Sacerdotes sacro huic ministerio se subtrahunt, eo quod timeant, ne audiendo et discutiendo poni-

tentium tentationes ac fragilitates, aliorum sordibus propriæ animæ inquinantur; unde nec proprio damno, aliis auxilio esse volunt. Verumtamen timorem hunc longè remotum esse oportet, ut S. doctet Gregorius his verbis: *Fit plerumque ut dum Rectoris animus aliena tentamenta condescendendo cognoscit, auditis tentationibus, etiam ipse pulsetur, quia hæc eadem, per quam populi multitudo diluatur, aqua procul dubio non inquinatur. Nam dum sordes diluentium suscipit, quasi suæ manditiæ serenitatem perdit. Sed hæc nequaquam Pastori timenda sunt: quia Deo subtiliter cuncta pensante, tanto facilis a sua eripitur, quanto misericordius ex aliena tentatione fatigatur.* 2 part., *Pastor.*, c. 5. Figat itaque Sacerdos puræ intentionis oculum in Dei gloriâ, et spirituali proximi bono: procedat debitis cautionibus; nec de ullo malo timeat.

Monitum tertium. Quidam Sacerdotes Confessionibus audiendis pio zelo initium faciunt; dum verò, successu temporis, perspicunt suis exhortationibus, consiliis, industriis ac laboribus fructum exoptatum nequaquam produci, eo quòd penitentes eadem peccata committant, eosdem accusent defectus, easdem occasiones semper frequentent; animo cadunt, consternantur et officium suum reluctanti animo exercere incipiunt, usque dum tædio victi illi omnino renuntiant. Hoc sibi persuasum habeant conversionem animæ principaliter non a suâ industriâ, sed a divinæ gratiæ efficacità pendere; hi pariter necesse habent excitare, ac in Deo stabilire omnem spem suam, firmiter credentes illud, quod, *Lucæ* III, 8, scriptum est: *Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.* Non datur anima tam longè aberrans, quam Deus gratiæ suæ viribus nequeat expergere, ac in viam salutis reducere, imò etiâ, si ei ita complacitum fuerit, ad sanctitatis culmen evehere. Et hinc conscientia arbitrum nunquam animo dejici, sed exhortationibus, monitis, reprehensionibus et deprecationibus insistere, nova media applicare, novas industrias adhibere, et precibus præcipuè pro personis hujusmodi inemendabilibus cælum pulsare oportet, ut Deus tandem cordis eorum duritiem infringere dignetur.

At quantumvis conscientia arbiter, etiâ adhibitâ omni industriâ, a penitentibus suis nullum emendationis fructum obtineret, cur ei animo cadendum sit? Cur a mysterii hujus administratione recedat, cum merces ejus, in securo sit positum? Deus Ministris suis premia non largitur ob ipsam conversionem animarum, utpote que non ab his, sed a solo Deo pendet, sed ob industrias promovendæ hujusmodi conversioni impensas. Imò subinde contingit, ut majus tunc nobis obveniat præmium, cum ministerii

nostri fructus minor, labor autem, patientia, charitas, et zelus noster in eodem obeundo major fuerit. Si igitur Director in hoc charitatis exercitio de lucro suo satis securus est; non solum nullâ eidem renuntiandi causa, sed nec ulla apparet ratio, ob quam ipse animo consterneretur.

Rursus alios Sacerdotes reperire est, qui vehementi tædio capiuntur, dum non solum easdem semper culpas, maxime si penitentes sint stabiles, easdem narrationes, ac easdem historias audire; sed et semper eadem media, ac eadem consilia proponere, easdem identidem reprehensiones repetere, easdemque continuo industrias adhibere coguntur. Quod tædium etiâ ex eo augetur, quòd quidam penitentium tam rudes sint, ut se non satis explicit, alii tam stupidi, ut nihil quasi capiant, ac alii tam duri obstinatique, ut se non rite dedant submittantque. Hinc sacri hujus muneris horrore concepto cum nauseâ illud obeunt, et tandem vel omnino deserunt, aut continuant, exiguum penitentibus omnino opem ferentes. Hi autem audiant S. Augustinum: *Jam verò, inquit, si usitata, et parvulus congruentia sæpe repetere fastidimus, congruamus (sive conjugamur) eis per fratrum, paternam materumque amorem, et hoc amoris vinculo copulatis cordi eorum etiâ ea, quæ sæpius rependa sunt, ac de se tædium parerent, nova videbuntur. Tantum enim valet animi compatientis affectus, ut cum illi afficiuntur nobis loquentibus, et nos illis discitentibus, habitemus in invicem atque ita et illi, quæ audiant, sibi videantur, quasi loquantur in nobis; et nos in illis discamus quodammodo, quæ docemus.* L. de *Catech. rubic.*, c. 12.

Verbo, nimium quantum verum est, Sacerdotem ad rite obeundum, ac diu exercendum hoc ministerium corde sincerâ charitate inflammato ferenti oportere: siquidem respæ, ut ait Apostolus *I Cor.* XIII, 4: *Charitas benigna est, patiens est, omnia suffert, omnia sustinet, ac innatâ quâdam dulcedine omnia amœna reddit.* His charitatis visceribus plenus erat S. Ambrosius, utpote de quo in vite historia Paulinus refert, quòd peccator de culpis sese accusantes audiens in uberrimas solutus fudit lacrymas, ac taliter ipsis etiâ reis gemitus expresserit, ita ut ille non minus quàm hi peccatorum pondere oppressus videretur. *Quotiescumque* (verba sunt citati scriptoris) *illi aliquis ad percipiendam penitentiam lapsus suos confessus esset; ita flebat, ut et illum flere compelleret: videbatur etiâ sibi cum jacente jacere.* Charitatis hujus scintillam Director in corde suo fovere studeat, et nullum in iisdem rebus audiendis, repetendisque fastidium timeat: namque ea, quæ ex amore proficiuntur, semper dulcissima ac semper nova sunt.

Præ omnibus solerter caveat, ne ullo unquam tempore quęm-
cumque peccatorem et quantumcumque etiã malè dispositum,
modo quodam inconvenienti et viã non divissem inhumano a se
repellat, ei non sine ignominia viã in facie precludendo, prout
nonnulli ex imprudentibus in more positum habent, aut asperis,
contumeliosisque eum verbis alloquendo. Hęc non est charitas,
sed iracundia; hic non est verus fervor, sed superbia. Profundè
semper animo meo impressum hæsit, quod S. Dionysius Areopa-
gita, gentium Apostoli discipulus, in quãdam e suis epistolis
scripsit ad Monachum Demophilum nomine. Monachus hic durio-
ribus verbis ac absque sacre absolutiois beneficio a se dimiserat
Sacerdotem, qui ad pedes ejus prostratus peccatorum suorum
sese reum egerat. Postquam jam Areopagita ei ob oculos posierat
benignitatem mitissimi Redemptoris nostri, qui ovem perditam
non solum ipse est insecutus sed propriis etiã humeris in ovile
reportavit, hęc eum dictis redarguit: *Ille quidem rogabat, seque
medicinę peccatorum causã venisse futebatur: tu autem non modò
non exhorruisti, insuper et bonum Sacerdotem maledictis vezasti,
miserum eum appellans... et ad extremam, ezi, Sacerdoti dixisti,
eum tui similibus. Epist. viii. ad Demophil.* Tum verò hęc notatu
digna subiungit verba: *Quodque nefas est, post tantum contra
charitatem proximi defectum, in adita ingressus es et Sancta
Sanctorum violasti.* Ex eo jam, quòd tanta auctoritalis vir sanctus
eum, qui peccatorem asperò quodam modo a se replerat, tam
acriter reprehenderit, discat Director, quod ad se replerat, tam
topere sibi cavendum sit, ne in hujusmodi excessus præcepis
agatur. Inter ea si animæ necessaria dispositione destitutam eorã
se habere contingat, eam debità charitate instrui, disponique
oportet. Si verò ea ad veram penitentiam sese reduci non patia-
tur, absolutio eidem neganda est debito tamen modo: dum nempe
sacer juxta ei proponit, sese id non indignatione commotum, sed
necessitate compulsum, ac omnino invitum facere; paratamque
esse ad eam amantissimè recipendam, quamprimum emendatã,
vero dolore instructã, ac pro accipiendã sacri mysterii gratiã
magis dispositã revertatur. Verbo, viscera charitatis induat; sic
enim ministerium suum non solum suaviter, sed etiã secundum
omnes sequi bonique leges obibit.

Monitum quartum. Tandem, dum nonnulli presbyteri Confes-
siones expediendi munus, maxime si illud per plures horas con-
tinuari oportet, sibi laboriosum fieri experiuntur, ac quãdam
capitis lassitudinem aut virium debilitatem patiuntur, sensim la-

boris hujus oneri sese subtrahunt; et, si posunt, ejus jugum ex-
cutiunt. Hi animos resumant, et molesti hujus ministerii incom-
moda lubenti animo superare contendant, identidem cogitantes,
quantos labores, quantas molestias et quantos dolores pertulerit,
uti, et quantum sudoris ac sanguinis fuderit Redemptor noster pro
lucrãndis animabus nostris. Perpendant etiã, per diuturnam
Confessionum auscultationem corpus quidem aliquantisper
debilitari, spiritum autem magnope roborari: siquidem in
ministerii hujus exercitio omnis generis virtutes in usum dedu-
cuntur; charitas in gradu sublimi exerceatur, nunc instruendo,
nunc reprehendendo; nunc consilium suggerendo, nunc errantes
in viã salutis reducendo, et nunc animas bonas per viã Per-
fectionis dirigendo. Divini honoris zelus exerceatur, dum supremi
Numinis offensã impediuntur. Sati ipsius afflictio sive mortificatio
exerceatur, dum subigitur illa natura oblectatio, quę difficile hoc
munus comitari solet. Virtus demissionis exerceatur, dum con-
scientia arbitri illud in aliis cernit, quod ipse perpetratus esset,
ni Deus gratiã suę subsidio perpetuo assisteret. Cum rudibus
agendo exerceatur patientia, cum debilibus commiseratio, et cum
peccatoribus benignitas. Verbo, Sacerdos Confessiones audiendo
faciliss, quã quovis alio spiritus exercitio brevi temporis inter-
vallo sanctus fieri poterit. In spiritalia hęc lucra mentis suę
oculos intendat Director, et hinc animos sibi addat ad omnes la-
bores ministerii sui fortiter tolerandos: prout mercatores ac
opifices faciunt, quibus lucri spes animos addit ad omnem las-
situdinem superandã.

Cum magister quidam Theologię, Joannes de Nivella nomine,
homo verè apostolicus, verbum Dei predicando et sacrum peni-
tentię mysterium assidue administrando totus intentus, morti
jam proximus esset, veniebat ad ejus cenobii portam homo
quidam errabundus laceris contionibus medium vis corpus legens,
qui ad dicti Religiosi pedes peccatorum suorum sarcinam sacre
Exomologesos, ope deponere efflagitabat. Domesticus, illum cum
morte jamjam luctantem videntes, hominem huc dimiserunt. Mo-
ribundus id animadvertens mox jussit ut pauperculus ille revoca-
retur: et medico spiritu, qui et adhuc dum residuus erat, illum
sese accensatum audivit, absolvitque. Sacro ministerio autem per-
acto dixit, sese charitatem, sacre Confessionis auditione, misello
illi exhibitam, pro magnã pecuniã vi non permutaturum fuisse,
et paucas post horas exspiravit.

MONITA PRACTICA CIRCA CONSCIENTIÆ EXAMEN QUOTIDIANUM
IPSUSQUE NECESSITATEM, PARTES ET MODUM.

Monitum primum. Circa quotidianum conscientie Examini usum Directori duo annotanda veniunt. Primum est, exercitium hoc a quocumque in usum deduci posse, ab iis etiam, qui ruditate causâ alia spiritalia media, e. g. librorum piorum lectionem, aut meditationem adhibere non possunt. Quicumque enim sacre Exomologeseos capax est, aptus etiam est ad se quotidie examinandum, ac ad dolendum de propriis reatibus. Secundum est, ab Examine hoc neminem eximendum esse: nec eos inquam tantummodo, qui ad Perfectionem aspirant; sed neque illos etiam, qui Perfectionem neque profitentur, neque curant: id namque subsidiî genus non solum efficax est ad animam perficiendam, sed etiam ad eam salvandam. Nec veritati hinc assentiendi difficultatem experietur Director, si consideret, omnium humanarum rerum proprietatem esse semper in pejus ruere, et tandem, si non instaurentur, ad nihilum redigi. Haud aliter anime nostrae nobis præfigurandæ sunt. Tanta est vis perversarum affectionum, que ad malum nos inclinant; incitationes dæmonum ad peccatum nos instigantes et occasiones periculose ad lapsum allicientes tantæ, ut impossibile sit, miseram animam ad tot impetus nunquam cadere, tot illicitis nunquam capi, nec unquam ab orbita recedere, aut grave damnum subire. Si igitur hæc jacturæ heu! nimium frequentes, per Examina conscientie, dolorem et proposita non quotidie reparantur, eam ita perturbari necessarium erit, ut miserè tandem pereat. Quapropter Directorem præ se ferre oportet zelum sacrum, hunc proficuum morem, in cujuscumque penitentis sui animum introducendi.

S. Gregorius jacturas, quas animas nostræ quotidie patiuntur, uti et necessitatem easdem per Examina, dolorem ac lacrymas quotidie reparandi explicat per similitudinem a corporibus humanis desumptam. Ex propria S. Doctoris verba. *Moral.* l. 23, c. 6: *Sicut enim non sentimus, quando crescent membra, proficit corpus, mutatur species, nigredo capillorum abscit in canis (hæc enim omnia nobis nescientibus aguntur in nobis): ita mens nostra, per momenta vivendi, ipso curarum usu, a se ipsâ permuat, et non*

agnoscimus, nisi vigilantî custodiâ ad interiora nostra residentes, profectus nostros quotidie, defectusque pensemus.... Cum verò (anima) semetipsam querit, et subtiliter puniendo se discutit, ab ipsâ suâ vetustate suis lota lacrymis, et merore incensa renovatur. Quapropter iterum repeto, si Directori animarum curæ suæ commissarum salus cordi est, quotidiani Examini usum eis inculcare non desinat.

Monitum secundum. Capitibus præcedentibus dixi, Examen hoc quotidie bis matutino, et vespertino tempore instituitur, doctrinam esse Sanctorum. In asserti hujus probationem adduxi auctoritatem S. Ephrem, S. Dorothei et S. Bernardi: nec defuere fundatores Ordinum, qui horum Sanctorum doctrinam insistentes id vi regulæ sacris suis familiis imposuere. Quoniam autem Director geminum hoc Examen ab omnibus obtinere haut poterit, insistat saltem, ut ab omnibus sub vespertinum fiat, antequam nempe cubitum eant: tum quia, die terminato, datur tempus opportunum ad operationum suarum rationem a propria conscientia exigendam; tum quia tenebræ ipsæ et noctis quietes attentionem, animi collectionem, et per consequens etiam defectuum suorum penitentiam conciliare solent. Si verò penitens tam irreligiosus fuerit, ut diligens, etiamque Examen ab eo sperari nequeat, instet saltem, ut unum alterumve mentis obtulit in diem præteritum reflectat; et in res crassiores, que menti facile occurrunt, indaget, easque actu quodam doloris delere satagat. Id non solum conscientia contractis jam maculis repurgandæ inserviet, sed pro subsequenti etiam die eum cautiores reddet. Unde ei non accidet, quod multos Fidelium usurenari solet, quòd nempe semel pravariçari incipientes, perversas affectiones laxatis habenis in omne malum absque freno retinaculose ruere siant. Si verò ne hoc quidem facere velit, absque hesitatione eidem dicat æternæ salutis curam ei parum cordi esse. Si mercator nunquam induci possit ad computanda conferendaque negotiationis suæ lucra detrimentaque, sanè lucri cupido eum non multum angit.

Monitum tertium. Examini particularis usus persuaderi poterit personis iis, que ligamentis peccatorum gravium libera ad Perfectionem aspirare incipiunt; hoc enim Examen valde efficax ejusdem adipiscendæ medium est. Interea Directori cura assumenda erit iis materiam, circa quam illud institui oportebit, assignandi. Observet, dum discipulus conscientie suæ rationem reddit, qua-

nam sit illa mala affectio, quæ præ aliis dominatur, quisnam ille defectus, in quem frequentius labitur, quique ejus in virtute progressus majus affert impedimentum; et contra hunc jam curet ut Examen particulare applicetur; ita tamen ut penitentem illud rite obeundi modum prius doceat. Notandum autem melius esse, si inter multos defectus ab initio, et præ aliis corrigendi seligantur exteriores: tum quia de viâ ordinariâ cum scandalo, aut malo saltem proximi exemplo conjuncti sunt; tum quia faciliori brachio emendantur, quàm defectus interni, qui in ipso animo radicati, ac eadem quasi nobiscum res sunt: prudentia autem dicat, a rebus facilioribus principium ducendum, ut ad difficilioreas ac magis arduas via aperiat.

Monitum quartum. De profectu, quem discipulus circa materiam peculiaris sui Examinis facit, Director rationem reposcat. Ac ipse ei assignet penitentias et opera pœnalia, quibus admissi defectus vindicandi erunt: media quoque ad generosiores imperiorum sui victoriam ipse suggerat: si verò majorem quamdam negligentiam, aut rem notabiliter deteriorem fieri adverteret, possit eum in hujuscemodi negligentiarum pœnam subinde sacra communione interdicere: si tantæ tamen virtutis sit, ut hoc castigandi genus cum humilitate et pace tolerare possit.

Monitum quintum. Attendat Director, ne penitentes, his Examinibus, loco emendationis inde hauriendæ, in consternationem animi valde notivam detrudantur, uti non raro accidere solet feminis naturâ suâ timidis, presertim si ad timiditatem naturæ etiam dæmonum instigatio accedat. Hæc etenim videntes, sese tot Examinibus parum, aut saltem non secundum votum suum, proficere ac in eadem identidem culpas relabi, animo cadunt ac sibi persuadere incipiunt, perfectionem sibi non convenire. Has vani timoris umbras Director eorum cordibus expellat: animi demissionem cum pace ac absque consternatione eas doceat, dum sese fragiles conspiciunt; omnemque spem suam in Deo reponere eos jubeat. Dicat iis, Dominum Deum eas in eodem defectu cadere, iisdem malis affectionibus vinci ideo permittere, ut miseriam suam manibus quasi palpent ac sincerâ humilitate confiteantur, ut de seipsis penitus diffidant et liberationem suam a Deo non solum expectent, sed et magnâ fiducia flagitent. Inculcet iis, etsi nos ad defectuum nostrorum extirpationem et perversarum affectionum victoriam totis viribus operam nostram conferre teneamur, totum hoc tamen donum Dei ac e beneficis illius manibus in nos deri-

vandum esse: nec eos hujuscemodi gratiis a Deo ditari solere; qui animo dejiciuntur, sed eos solummodo, qui de se ipsis diffidentes fiduciam suam in Deo collocant.

§ 11.

MONITA PRACTICA, VI QUORUM ÆQUA ET CUIUSVIS PENITENTIS MERITIS CONVENIENS, SACRÆ COMMUNIONIS DISTRIBUITO INSTITUI POTERIT.

Monitum primum. Potest et debet Director, de viâ ordinariâ loquendo, sacrosanctæ Eucharistiæ usum singulis octo diebus concedere animabus illis, quas pro sacro tribunali ad sacram absolutionem dispositas reperit. Pro hoc non solum communis Patrum spiritualium sensus, sed et præsens Ecclesiæ consuetudo pugnare videtur. Ratio autem in promptu est: aut enim penitens hujuscemodi perseveranter in Dei gratiâ vivere, aut in quoddam peccatum lethale subinde prolabi solet (de personis enim dissolutis, qui omni occasione abutuntur, hic mihi sermo non est: nam eum hæc valde raro sacro tribunali se sistant, Directori non suppetit modus augustissimum Eucharistiæ mysterium, etsi etiam vellet, sæpius eis concedendi): si jam in gratiâ Dei vivat, ei post octo dies ac in festis quibusdam principalibus colestis convivii accessus negari, atque tanto inde resultanti bono privari non potest, cum sufficiens dispositio sane non desideretur: nisi tamen conscientia arbitretur ad profundioris animi demissionis instillandæ, aut vehementioris desiderii erga sacrum hunc cibum excludendi, aut penitentis probandi, mortificandive causâ oportunum judicaret hujuscemodi privationem subinde intentare. Si verò penitens ita constitutus sit, ut conscientiam suam subinde etiam noxâ quadam mortali contamine, cum vero lamen dolore sacro judici se sistant, ita ut absolute dignus judicetur, tunc ei sacrum Epulum etiam concedi oportet eum in finem, ut ejus ope vires acquirat in eadem errata non relabendi, siquidem is unus ex effectibus cibo huic vel maxime propriis, saluberrimisque est. Imo, juxta S. Ambrosium; eo ipso quod quis peccat ac infirmus sit, panem hunc manducare et medicinam hanc contra solitas infirmitates obfirmantem recipere oportet. *L. A. de Serm., c. 6.* Et S. Hilarius audeat dicere: *Si non sunt tanta peccata, ut excommunicetur quis* (et nos ad scopum nostrum meliori jure dicimus, si non sint tanta,

ut absoluteione quis indignus sit) non debet se a medicinâ Corporis et Sanguinis Domini separare. Unde timendum est, ne diu abstractus a Corpore Christi, alienus remaneat a salute. Apud Gratian., de Consecr. dist. 2.

Alla datur ratio, ob quam ejusmodi animæ consiliis nostris ad Eucharistiæ usum singulis octo diebus inducendæ sunt, ut dæmonii vires nempe infringantur, prout diximus loco superiori. Sic etenim fiet, ut eas vel tentationibus suis pulsare non audeat, vel minori saltem impetu impugnet: *Date operam*, inquit S. Ignatius martyr, *ut crebrò congregemini ad Eucharistiæ, et gloriam Dei. Quando enim sæpius in id loci convenitis, labefactantur vires satanæ, et ignita illius, ad peccandum jacula irrita resiliunt. Epist. ad Ephes.*

Monitum secundum. Si persona jam ita sit constituta, ut non solum continuè in gratiâ Dei vivat, sed etiam valde sollicitè peccatis venialibus absteineat, nec affectum ad ea foveat; si amans sit penitentia; ad propriarum appetitionum moderationem mortificationemque attendat; si dedita sit sacrarum meditationum exercitiis, ardens angelici cibi desiderium habeat ac a sacrâ mensâ fructum et robur ad interiores in virtute progressus reportet; Eucharistiæ usus eidem bis, ter, quater, vel etiam quinque per hebdomadam concedi poterit; prout eam nempe in Perfectione magis vel minus progredi perspiciet, et prout lucrum a divino hoc convivio referri solum majus vel minus fuerit. S. Gregorius VII, summus Pontifex ad comitem Mathildem, virginem non solum prospiciat et optinâ indole, sed multo etiam spiritu ac pietate nobilem scribens, tanquam præcipuum in Perfectione proficiendi medium proponit frequentem sacri Epuli sumptionem. Apud Baron., 1074, n. 12, 13. Quapropter Directorem nullatenus timere oportet, ne in hujusmodi animabus ad cœlestem Epulum admittendis nimium sit liberalis, cum etiam Sancti, maxime in Ecclesiâ Dei auctoritatis, tales fuerint.

Si verò persona spiritualis magnam jam Perfectionem attigerit; si jam superaverit viceritque suas appetitiones et malas inclinationes, dico si *vicerit*, et non tantum scopoverit, sensibilibus solationum pabulo, prout incipientibus accidere amat; si magnam cum Deo communicationem præcipuè in mysterii hujus usu acquisierit; ita ut Jesus-Christus ipse in ejusmodi animâ delicias

suas querere videatur; tunc cœlestis cibus etiam quotidie ei concedi, porrigique poterit: prout innuit S. Franciscus Salesius, *Introd. ad vitam dev.*, p. 2, c. 19. *Ad continuandum autem singulis diebus* (in sacrosanctâ Eucharistiâ sumendâ) *præterea majorem malorum inclinationum partem superatam esse, idque cum consilio Patris spiritualis fieri oportet.*

Nec Director ab æquâ et convenienti hæc frequentia sese dimoveri sinat ratione, quam quidam in contrarium allegant, ex frequenti scilicet mysterii hujus usu nimiam cum eo familiaritatem exoriri, et respectum ac reverentiam ei debitam sensim evanescere. Nam si animæ qualitatibus a me superiùs expositis fuerint dotata, ac ad sacrum hoc Epulum debitâ cum præparatione accedant, veneratio illius in eis non solum non minuetur, sed majora potius in dies incrementa capiet. Hæc quippe differentia intercedit inter eos, qui cum mortalibus terræ hujus frequenter tractant, et illos, qui cum cœlestis patriæ civibus sæpe conversantur, quòd illi familiarium suorum defectus semper magis detegant; hi verò excellentes eorum prærogativas identidem magis penetrent. Unde in illis existimatio ac reverentia pedetentim exlinguitur; in his verò augmentum sumit. Et si Director de hoc omnimodò convinci velit, oculum solummodo conjiciat in eum, qui corpus dominicum semel aut bis per annum sumit, et simul in eum, qui id sæpius per hebdomadam sumit. Hunc etenim plenum inveniet reverentiâ ac amore erga Salvatorem sacris speciebus obvelatum; illum verò totum videbit insipidum, quasi non ad panem Angelorum, sed ad propriæ mensæ cibum manducandum accederet. Quapropter non frequentia, sed rarus sacri convivii usus, divinissimo huic mysterio respectum ac venerationem auferat.

Monitum tertium. Notet Director, regulas mox traditas exceptioni subinde subjectas esse ratione diversarum circumstantiarum, quibus penitentes expositi sunt. Religiosa quædam e. g. magni spiritus et multa Perfectioni sacro pane refici singulis diebus mereretur. Id ei tamen permitendum non erit: eo quòd reliquæ Monachæ his tantummodo per hebdomadam cœlesti convivio acumbere soleant; in tali casu enim uni soli quotidianum Eucharistiæ usum indulgere quoddam singularitatis, ut aiunt, genus esset, quod illi vanitatis cujusdam ansam, et aliis murmurationum et susurrorum fomitem subministrare posset. Cum magnæ Perfectionis mercatore aut opifice non sine cautione procedendum

est: cum multe, continuæ ac argentes illius occupationes sæpius per hebdomadam esse ita recalcigendi spatium non indulgeant, prout ad regem colorum cordis proprii habitaculo dignè excipiendam opus foret. Mulieri nuptæ, aut marito sacrum Epulum eadem frequentatè dari non poterit, quæ illud juveni soluto, aut puella pietati deditæ conceditur; quantumvis æqualis cæterorum Perfectionis fuerint: quamvis enim matrimonialium obligationum complementum ex seipso ab Angelorum mensâ neminem impediât, quædam tamen indecentia oriri potest ex eo, quòd illud, ratione fragilitatis humanæ, semper ferme imperfectioribus, defectibus et peccatis venialibus conjunctum sit. Cum verò in materiâ hac ardua aliorum potius quam proprio inherere iudicio oporteat, adducam auctoritalem S. Hieronymi, ac propria illius verba Directori tacitè secum ipso ponderanda relinquam. Postquam S. Doctor illa verba D. Pauli: *Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi*: allegaverat, subjungit in densionem illius, quod contra Jovinianum alibi scripserat: *Paulus Apostolus dicit, quando coëmus cum uxoribus, nos orare non posse. Si per coitum, quod minus est, impeditur, id est orare: quanto plus, quod majus est, id est Corpus Christi prohibetur accipere? Petrus ad continentiam hortatur, ne impediatur orationes nostræ: quod hic, quæso, peccatum meum est? Quid commeri? Quid deliqui? Si turbida et nebulosæ aquæ fluunt, non est atque culpa; sed fontis. An idcirco arguor, quod de meo ausus sum alficere; quale istud bonum est, quod Corpus Christi accipere non permittit? Ad hoc breviter respondebo, quid est majus orare, an Corpus Christi accipere? Utique accipere Corpus Christi. Si per coitum, quod minus est impeditur: multo magis, quod majus est. Dicitur in eodem volumine, panes propositionis ex lege non potuisse comedere David, et socios ejus, nisi se triduo mandos a mulieribus responderent: non utique a meretricibus, quod damnabatur a lege, sed ab uxoribus, quibus licitè jangebantur. Populum quoque, quando accepturus erat legem in monte Sinai, tribus diebus jussum esse ab uxoribus abstinere. Scio Roma: hanc esse consuetudinem, ut fideles semper Christi Corpus accipiant, quod nec reprehendo; nec probò. Unusquisque in suo sensu abundet. Sed ipsorum conscientiam convenio, qui eodem die post coitum communicant.... Probat se unusquisque, et sic ad Corpus Christi accedat. Non quòd dilate Communionis inus dies, aut biduum sanctiorem faciat Christianam, ut quod hodie non merui, cras, aut perenni merear: sed quòd, dum doleo me non communicasse Corpori Christi, abstinere me paulisper ab uxoribus amplexu, ut amori conjugis amorem Christi*

preferam. *Epist. ad Pamach. pro Lib. advers. Jovin.* Auctoritati D. Hieronymi adjungam auctoritatem Doctoris angelici, qui mox citatis S. Hieronymi, et aliis D. Gregorii verbis innixus rem hanc Scholasticorum more decidit: *Docendum, quòd coitus conjugalis, si sit sine peccato* (puta si fiat causâ prolis procreando; vel causâ reddendi debitum) *non atâ ratione impedit susceptionem hujus Sacramenti, nisi sicut dictum est de pollutione nocturna, quæ occidit sine peccato; scilicet propter immunditiam corporalem et mentis distractionem; ratione cujus Hieronymus dicit super Matthæum: si ponas propositionis ab his, qui uxores tetigerant, comedi non poterant; quanto magis ille ponis, qui de celo descendit, non potest ab his, qui conjugalibus paulò ante hæsere complexibus, violari et contingi? Non quòd nuptias condemnemus; sed quòd eo tempore, quo carnes agni manducaturi sumus, vacare a carnalibus operibus debemus. Sed quia hoc secundum congruitatem et non secundum necessitatem est intelligendum, Gregorius dicit, quòd talis est iudicio suo relinquendus. Si verò non amor procreanda prolis, sed voluptus dominatur in opere (ut ibidem Gregorius subdit) tunc prohiberi debet, ne accedat ad Sacramentum. 3 part., Quest. 21, c. 80, art. 7, ad 2.*

In sano tamen sensu a Directore verba hæc intelligenda sunt. Solvere debuit ei, cui strictum illud exigentijs sui compellit, nullam erga Eucharistiam indecentiam producere videtur, si id fiat cum rectâ divinam voluntatem, in propriarum obligationum complemento contentam, adimplendi intentione. Illud autem exigere, quod cuiquam ex justitiâ compelli, indecentiam quandam producere potest, et reipsâ producti, præcipè si id fiat sine necessitate, sine debitis modis, aut sine debità intentionis rectitudine. Quid sub his verborum involvitur dicere intendam, Directorem nullatenus lalebit. Generaliter autem loquendo indubium est, manus largius aperendas esse erga castes, quàm erga matrimonia junctos: sic eorum sicut eorum status, ut ait Apostolus, est perfectior, sic eorum mundities Jesu Christo sub sacris speciebus latitanti eos de viâ ordinariâ acceptores reddit. Oh virginea puritatis lilium, quòd illicbatum custodiunt, magis dispositi sunt ad unionem cum pulchro lilio convallium, amantissimo scilicet Redemptore nostro.

Monitum quartum. Incidet Director in personas quasdam, ad celestem hunc cibum frequenter sumendum præ aliis dispositas, quæ tamen suam vilitatem ac proprias imperfectiones agnoscentes

ex animi demissione sacrâ mensâ abstinent. Has admoneri oportet, animi demissionem ad sacrum hoc Epulum suscipiendum esse equidem necessarium, amorem tamen prævalere debere, ac oriendum ex hac demissione timorem quem reverentialem dicimus, ab eo vincî oportere, ne saluberrimis illis privemur fructibus, qui ab hac arbore vitæ in animabus nostris produci solent. Quapropter propria indignitas quidem consideranda; in eâ autem subsistendum non est. Pergendum potiùs ad contemplandam ingentem bonitatem, quam Redemptori in sacrosancto hoc mysterio nobis exhibet; ac ponderandum singularem prorsus, quo in nos fertur amorem; ac ad pendendum ardens illud desiderium, quo animabus nostris uniri desiderat. Ita ut reciprocos in iis excitetur amor, qui sanctum quemdam ad sacram mensam accedendi animum eis instillet. Idque eo magis, quòd S. Thomas asserere non dubitet: *Hoc Sacramentum est cibus spiritualis: unde sicut cibus corporalis quotidie sumitur, ita hoc Sacramentum quotidie sumere laudabile est.* 2, 2, quæst. 80, art. 10 ad 1. Intellige tamen, si adsint conditiones, quas S. Doctor eodem articulo exponit, et nos superiori Capite retulimus. Quapropter Ludovicus Blossius perbene scribit: *Laudabile quidem est interdum ex humilitate, ac sancto timore seu reverentiâ abstinere a sacramentali perceptione Eucharistiæ; sed multò melius est ex charitate, et divine laudis, bonique communis desiderio, sive ex speciali devotione frequenter ipsam sacram Eucharistiam accipere.* *Monit. spirital. 6, 7, 8.*

§ 12.

MONITA PRACTICA CIRCA COMMUNIONEM, UT AIUNT, SPIRITUALEM, CUIUS OPE VERUS EUCHARISTIE USUS SUPPLERI POTEST, QUIBUSDAM DATIS CIRCUMSTANTIIS.

Monitum primum. Quandoquidem parvus eorum est numerus quibus jure concedi possit, ut contentum sub sacris speciebus sacratissimum Jesu Christi corpus singulis diebus sumant; omnes saltem eò intentos esse oportet, ut illud quotidie recipiant spiritualiter, sive per Communionem, ut vocant, spirituale. Hac, juxta S. Thomam, constat ex vivo angustissimum illud mysterium sumendi desiderio: *Dicuntur baptizari et communari spiritualiter, et non sacramentaliter, illi qui desiderant hæc Sacramenta jam instituta sumere.* 3 p. quæst. 21, alias 80, art. 1, ad 3,

et art. subsequenti (in corp.). *Contingit spiritualiter manducare Christum, prout est sub speciebus hujus Sacramenti, in quantum scilicet aliquis credit in Christum, cum desiderio sumendi hoc Sacramentum.* Et hoc non tantum est spiritualiter suscipere Christum, sed ipsius etiam mysterii spiritualiter participem fieri. Si desideria hæc fervida ac vehementer accensa fuerint, hujusmodi susceptio solo spiritu peracta subinde fructibus abundanti, Deoque acceptior erit, quam multæ aliæ reapse quidem cum tepore tamen peracta; non quidem ex mysterii, sed frigide ad illud accedentis defectu. S. Catharina *Senensis*, uti in ejus vitâ legitur, sponso suo sub sacris speciebus latitantem tam ardentibus votis uniri expebat, ut, præ desideriorum suorum intensione, dulcia animi delicia fuerit passa, ac conscientie suæ arbitrum beatum Raymundum deprecata, ut maturissimè ad primam diei auroram Angelorum panem porrigeret timenti, ne desideriorum suorum vehementi impetu omnino vita exturbaretur. Hi amoris angores in piâ virgine, Jesu Christo adeò complacuerè, ut mane quodam dicto Raymundo sacrum faciente, in ipsâ sacræ hostiæ fracturâ rem ita disposuerit, ut particula quædam et Sacerdotis manibus avolans presentis Sacrificii illi sanctæ virginis linguæ insideret: taliter nempe Dominus ferventem sponse suæ aviditatem exsatiavit. *S. Antonin. 3, part. Chron. tit. 23, c. 14, § 8.*

Jam verò spiritualis hæc Eucharistiæ susceptio sæpius imò centies quavis die repeti potest non sine magnâ utilitate: namque anima pia frequenter utique affectibus suis ad Jesum in Eucharistiâ latitantem sese elevare, ac desiderium ad eundem accedendi, et sacratissimum ejus corpus corpori suo conjungendi excitare potest. S. Ignatius martyr ad *Romanos* scribens ita loquitur: *Non voluptates hujus mundi desidero; sed panem Dei, panem celestem, panem vitæ, qui est caro Jesu Christi Filii Dei vivi: et potum volo sanguinem ejus, qui est electio incorruptibilis, et vita æterna.* Eodem modo persona spiritualis interdum sæpius dicere poterit, dum conspiciat res quoad apparentiam pretiosæ, delectabiles aut pulchræ repræsentantur. *Non voluptas hujus mundi, divitias aut pulchritudines etc., desidero, sed panem Dei, panem celestem, panem vitæ.* Desidero solummodo suscipere Jesum meum, delicias Angelorum, thesaurum divitarum inexhaustum, ac florem omnis pulchritudinis. Illius solum corporis particeps fieri concupisco, quod vultus sui gloria paradisum sanctificat; illius sanguinis, qui pro me fuit effusus; illius animæ, quam Salvator in cruce pro me efflavit, et illius solummodo divinitatis, quæ

omnium honorum fons ac securigo est. *Cibus meus Christus est, et ego ejus* : ut dicit S. Bernardus, *Serm. 71, in Cant.*, siquidem ille mihi, et ego illi conjungi desidero in divinisimo hoc mysterio. Hæc desideris anima quavis horâ spiritualem panis angelici sumpcionem renovabit, quæ tantò perfectior tantòque erit utilior, quò ferventiores in divinisimum hoc mysterium affectus fuerint.

Monitum secundum. Spiritualem tamen hæc, ut vocamus, Communionem alteram semel quotidie, quietè, commodè ac peculiari quodam apparatu institui oportet, ut tantò majorem pietatis sensum, profectumque post se trahat, ac veri Eucharistiæ mysterii effectus quodammodo compenset; nec opportunius in hunc finem erit tempus, quam quo sacrosancto assistitur Sacrificio; tunc etenim quisvis Sacerdoti sese conjungere potest ad divinum illum cibum affectu recipiendum; quem is in effectu accipit. Quapropter concipiat primò dolorem de admissis peccatis, ac ejus ope cordis sui habitaculum, in quo Dominum suum suscipi ac requiescere desiderat, purificare conetur. Tum vivam exciet fidem circa veram Christi presentiam in hoc mysterio. Consideret majestatem Dei qui sub speciebus illarum velo absconditus latet; perpenderit ingenium illum amoris ac summam bonitatem illam, cui vultus nobiscum uniri non solum non dignatur, sed desiderat ac concupiscit; reflectat quoque mentis oculos in propriam miseriam. Hinc sequantur affectus animi demissione et desiderio mixti; animi demissione propriam indignitatem respiciendo; et desiderio infinitam Domini sui amabilitatem attendendo. Postea perspicuens, mane illo, ope veræ Eucharistiæ sumpcionis, cum illo reipsa uniri sibi permissum non esse, affectu ei appropinquet, ac vinculo quietè et tranquillè amoris se illi conjungat. Tandem in affectus gratitudinis ac laudis prorumpat. Quod enim Jesus Christus in cor reipsa non descenderit, non pendebat ab illo; siquidem ipse ad hanc amoris conjunctionem non tantum paratus, sed quantum in eo erat, illius magno etiam charitatis ardore cupidus fuisset. Postulet ab eo gratias illas, quarum sese indignum agnoscit, exerceatque se actibus illis, quos post consuetas sacri Epuli sumpciones concipere solet. Præter fructus et spiritali hoc Eucharistiæ usu resultantis etiam id emolumenti inde haurietur, quòd anima ad concipiendas pietatis flammam vel maxime disposita futura sit, dum reapse ad sacram mensam accedet, sanctissimis Redemptoris carnibus verè pascenda.

siquidem appropinquet, etiam in eo, et consuetudo servata sit, non illud tantum ad fructum, sed etiam ad pietatem hauriendum.

§ 15.

MONITA PRACTICA CIRCA PIETATEM IN BEATISSIMAM VIRGINEM MARIAM

APPROPINQUANDI PENITENTIBUS INSPIRANDAM. non minus desiderat, quam penitentibus hanc vitam traxerit. Hæc monita sunt.

Monitum primum. Si Director desideret Virginis cultum penitenti suo, salutis aut Perfectionis acquirenda medium esse, sollicitè invigilet ut omnia obsequia Mariæ exhiberi solita ad finis hujus consecutionem dirigantur. Hoc ideo dico, quia multis in Virginis honorem variarum orationum pensum persolvunt, sed temporalis ejusdem finis obtinendi causâ, aut saltem absque boni cujusdam spiritalis desiderio. Hi e pietate in Mariam illos salutis effectus non reportant, qui inde hauriri possent. Etsi enim Colorem Reginae animas sibi devotas ecclesiasticis thesauris cumulare vehementer cupiat; altamen verum etiam est, eam a nobis implorari et orationibus fatigare velle, precesque nostras, ut et desideria ac lacrymas nostras eidem valde cordi esse. Si Director itaque penitentem suum talem esse videat, ut in peccata gravia præceptis agatur, imponat ei ut omnia jejunia, omnesque tam corporis quam animi castigationes, quibus in Virginis obsequium sese affligit, ad talium culparum extirpationem dirigat. Si coronas, officia, aut alias orationes recitat, injungat ei ut dum præces hujusmodi ore profert, corde a vitis illis liberari postulet: taliter etenim peccatorum suorum emendationem obtinebit; cum virgo, teste S. Bernardo, sordidas hujusmodi animas non detestetur; sed gloriæ potius sibi ducat, si eas e culparum sordibus valeat erare: dummodo illæ interea auxilium continuis flagitare precibus non desistant. *Tu, ut citatus S. Doctor, ut peccatorem quantalibet fedum non horres, non despicias, si ad te suspiraverit, nunquam intercentum penitenti corde flagitaverit. Tu illum a desperationis barathro, pia Mater, retrahis, fœces, non despicias, quousque horrendo judicio miseriam reconcites. In deprecatione ad Virginem. Verba præclara!*

Si verò penitens omnis novæ lethalis vinculis exemptus per viam Perfectionis incedat, Directorem investigare oportet, quantum virtutes in eo desiderentur, quales appetitiones ac defectus ejus in spiritu progressibus impedimentum ponant: et tum eidem injungi convenit, ut in omnibus orationibus suis horum extinctio-

nem, et illarum adeptionem a Virgine flagitet, omniaque obsequia quotidie illi prestari solita hunc in finem ordinet. Ita docet Mellifluus mox citatus. *Hom. 2, super Missus.*

Monitum secundum. Ut Mariana pietas autem firmum præbeat sustentaculum non solum contra omnem lapsum lethalem his qui culpis hujuscemodi obnoxii sunt, sed etiam contra voluntariam culparum levium admissionem illis qui peccatis mortalibus omnino immunes sunt; non sufficit sese Virgini tempore orationis commendare: sed ociosus etiam ad eam recurrere oportet, dum peccandi pericula superveniunt. Si penitens enim dæmonum tentationibus impugnetur, hi invocato Mariæ nomine tremefacti in fugam se dabunt: ubi dicit S. Bonaventura, in *Psalterio, Ab invocatione Nominis tui trepidat spiritus malignus.* Si quis verò propriis appetitionibus exagitetur, teste S. Bernardo, potentius contra earum impetus non datur medium, quàm recursus ad Virginem. *Hom. 2, super Missus.* Ipsa doctrina hæc penitentibus a Directore continuè insinuanda, curandumque est ut ad primos mox cujusvis perverse affectionis motus, ac ad primos cujusvis tentationis impetus mens ad Virginem erigatur, ejusque subsidium impleretur; taliter enim ab omni lapsu non gravi solum, sed et levi securi erunt: verum namque est, ut Damascenus ait, *Mariam evasæ civitatem refugii omnibus confugientibus ad eam. Orat. de Dormit.*

Monitum tertium. Si Director desideret hujuscemodi ad Virginem recursum ad defectuum extinctionem et virtutum introductionem verè efficaces esse, curet ut conjungantur cum firmâ ac tali fiducia, qualem filiolus in matre, quam sui tenerè amantem scit, reponere solet: nam præter magnanimitatem, quam spes hæc animæ ad virilem pugnam, virtutumque exercitium inspirat, etiam preces ipsæ majori Virginis Mariæ auxilium impetrandi vi pollebunt: nullâ enim re, Christi Domini et Matris ejus cor efficacius expugnatur, quàm vivâ fide. Hinc discipulorum suorum animis imprimere satagat firmam persuasionem, in sinu Mariæ omnibus patere refugium, medium, asilum, consolationem, gratiam, veniam et salutem æternam, ut S. Bernardus non securos reddit: *Captivus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, justus gratiam, et peccator veniam. De Virg. Mariâ super verba Apoccl.*

Monitum quartum. Præ omnibus Directore attendat, ne a peni-

tentibus unquam omitantur obsequia illa, quorum tributum, ipso consulente, Mariæ Virgini ab iis pendî jamjam cæptum est. Quidam enim, dum in peccata prolabantur, animo cadunt et solitas orationes negligere incipiunt, eo quòd illas Virgini non amplius acceptas credant. Errorè hoc a Directore liberandi sunt; nam si preces suas ad erratorum emendationem dirigant, Mariæ Virgini acceptissimæ erunt, cum ad S. Birgittam proprio ore dixerit: *Ego sum Mater omnium peccatorum se emendare volentium.*